

Sundbyberg 2013-09-10

Er referens: S2012/8156/PBB
s.registrator@regeringskansliet.se
s.pbb@regeringskansliet.se

Handikappförbundens yttrande om Boverkets rapport med förslag på regeländringar för fler bostäder åt unga och studenter Ds2013:20

Handikappförbunden är en samarbetsorganisation för 38 funktionshinderförbund som tillsammans representerar ca 400 000 människor. Vårt mål är ett samhälle för alla.

Handikappförbunden välkomnar Boverkets förslag att regelverket som rör tillgänglighet och användbarhet ska gälla för bostäder åt unga och studenter. Vi avvisar undantaget för kravet på hiss i vindsbostäder. En satsning på universellt utformade bostäder är samhällsekonomiskt lönsamt. Undantag i regelverket idag leder till stora kostnader på sikt.

Det universellt utformade samhället lönar sig

Behovet av ungdoms- och studentbostäder är stort idag, men om några år ökar behovet av äldreboende. Regelverket som rör tillgänglighet och användbarhet ska vara en självklarhet för ett hållbart och samhällsekonomiskt byggande.¹ Det blir inte dyrare att göra rätt från början när bostäder byggs eller byggs om. En ansvarsfull bostadspolitik ska även motverka risker för ökad segregation där människor riskerar att hänvisas till boenden utifrån gruppering och hindras från att besöka vänner, kollegor och familj i deras bostäder.

Boverket är en förebild på ett område – nämligen att lyfta fram konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning² samt metoden att göra konsekvensanalyser i rapporten. Samtliga myndigheter skulle ha en skyldighet i sin instruktion att göra konsekvensanalyser utifrån konventionen, kopplat till det universellt utformade samhället.

¹ Se Dörrarna stängs innan alla fått plats av Dan Andersson
<http://www.hso.se/Global/Diskriminering/D%C3%B6rrarna%20st%C3%A4ngs%20innan%20alla%20f%C3%A5tt%20plats.pdf>

² Se Funktionshindersrörelsens alternativrapport artikel 9
<http://www.hso.se/Global/Projekt/M%C3%A4nskliga%20r%C3%A4ttigheter/Alternativrapporten/Funktionshindersr%C3%B6relsens%20Alternativrapport%202011.pdf>

Sverige har haft lagar som rör tillgänglighet och användbarhet i byggd miljö och kollektivtrafik sedan 70-talet som inte tillämpats och kontrollerats. När konvention antogs av FN 2006 har många länder anpassat sin lagstiftning och skärper kraven på tillgänglighet och användbarhet, medan debatten kring bostäder i Sverige går i omvänd riktning – mot inskränkning av mänskliga rättigheter. Det är en skrämmande utveckling i ett land som har hög ambition i MR-frågor internationellt och som inte överensstämmer med målen i funktionshinderspolitiken.³

Handikappförbunden anser att det behövs större statliga investeringar för att öka bostadsbyggandet i dag. Sverige har halkat efter övriga Europa med en byggnadstakt som inte ens är hälften av övriga länders och har aldrig investerat så lite i infrastruktur och bostadsbyggande som nu. Sverige måste bygga mer, men det ska vara långsiktig hållbart byggande.

I Boverkets rapport citeras "Skärpning gubbar" och Eurostat som visar på svag konkurrens som orsak för höga produktionskostnader. Arbetet pågår med att ta fram en europeisk standard för krav på tillgänglighet inom byggd miljö⁴ som ska användas i offentlig upphandling. Kraven på universell utformning ökar i takt med att konventionen implementeras i hela världen. Innovationstävlingar⁵ kopplade till internationella standarder kan skapa billigare produktionsprocesser nationellt, och samtidigt öka konkurrenskraften för svenska företag internationellt.

Synpunkter på förslagen

I remissaviseringen har departementet särskilt påpekat att de endast vill ha synpunkter på avsnittet om definitioner (sid. 31-33), avsnittet om tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- och orienteringsförmåga (sid. 71-96), avsnittet om förlängd tid för tidsbegränsade bygglov (sid. 113-126) samt avsnittet om flyttning av byggnader (sid. 127-138). Vi har själva numrerat förslagen.

1 Definitioner

Boverket föreslår följande definitioner:

- ☐ *studentbostad*: bostad avsedd för studerande vid universitet, högskola eller annan eftergymnasial utbildning.
- ☐ *ungdomsbostad*: bostad avsedd för personer som inte är äldre än 30 år.

³ Sveriges funktionshinderspolitiska mål

<http://handisam.se/Funktionshinderspolitiken/Handlingsplanen-och-strategin/Nationella-mal-for-funktionshinderspolitiken/>

⁴ EU:s mandat 420 (speglas i SIS tekniska kommitté TK 453)

<http://www.cen.eu/cen/Sectors/Sectors/Accessibility/Construction/Pages/Allpresentations.aspx>

⁵ Hus söker hiss Idétävling <http://teknikforaldre.se/projektlista/tillgangligt-boende/hus-soker-hiss-i-norrkoping-idetavling>

Handikappförbunden anser att det finns risker för höga kostnader på sikt med regler för bostadsbyggande utifrån definierade grupper. När de bostäder som byggs med stöd i nytt regelverk för unga står klara kan behoven av bostäder redan ha ändrats till en annan åldersgrupp. Studerande och ungdomar har dessutom olika behov när det gäller bostäder. Studerande med familj behöver till exempel andra typer av bostäder än ensamstående. Samtidigt har många andra än ungdomar och högskolestuderande behov av små bostäder med gemensamma utrymmen under en avgränsad period i livet. Just nu är det unga och studerande, om några år är det andra behov av prioriteringar. En fråga är också hur man säkerställer användningen av bostäderna för den tänkta målgruppen. Om någon är/blir för gammal, eller missar för många tentor, vad händer då.

2 Tillgänglighet och användbarhet

Handikappförbunden tillstyrker Boverkets förslag att PBL:s tillgänglighetskrav ska gälla vid uppförande av student- och ungdomsbostäder. Däremot avstyrker vi förslaget om undantag för hiss vid inredning av vindar för student- och ungdomsbostäder på 35 kvadratmeter.

Förutom motiven i våra inledande kommentarer kan vi lägga till att kraven på tillgänglighet och användbarhet skulle behöva förstärkas så att de omfattar ambitioner för att skapa ett universellt utformat samhälle.

Undantagsregler kan skapa mer byråkrati att följa upp och åtgärda än om allt som byggs nytt och byggs om ska vara universellt utformat och följa kraven på tillgänglighet och användbarhet. Undantag kan öppna för kryphål. Våra representanter som sitter i kommunala råd berättar om exempel på tvåvåningsbyggnader som förbereds för vindsinredning för att undvika krav på hiss. I dag gäller i en byggnad om två våningar att man kan installera hiss om höjden mellan golv och sadelhöjd på vinden är 60 cm. Det borde förbjudas i nybyggnationer.

Fler synpunkter från våra medlemsförbund

- Vikten av privata hygienutrymmen. Många unga har liksom andra åldersgrupper problem med magen och bostäder med gemensamma hygienutrymmen, skulle kunna leda till att man låter bli att studera vidare efter gymnasiet.
- Riktlinjer för bullernivå. Det finns forskning på att buller orsakar fysisk och psykisk ohälsa, samt koncentrationssvårigheter. Unga kan bo kvar många år i sitt studentboende och skadligt buller bör undvikas.
- Undantag för krav på direkt solljus kan leda till rubbning av dygnsrytmen och öka ohälsan för personer med funktionsnedsättningar som redan är högre än hos genomsnittet. Bristen på solljus kan vara

allvarlig, i synnerhet för personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar som ibland har brist på sömnhormonet melatonin.

3 Förlängd tid för tidsbegränsade bygglov

Handikappförbunden förordar ett långsiktigt hållbart bostadsbyggande med möjlighet till flexibelt användande för olika behov istället för att bygga kortsiktigt. I konsekvensutredningen framkommer att det idag är möjligt att göra avsteg från tillgänglighet och användbarhet vid tidsbegränsade bygglov vilket givetvis inte är acceptabelt. Då riskerar många att stå utan bostad eller möjlighet att besöka vänner och familj i bostaden. Tillgänglighet och användbarhet ska vara en självklarhet. Vid förlängning av tidsbegränsade bygglov måste tillgänglighets- och användbarhetskraven följas upp och revideras.

Se även särskilt yttrande från Astma och allergiförbundet i bilaga 1.

4 Flyttning av byggnader

Handikappförbunden anser att flyttning av byggnader kan medföra försämrad tillgänglighet och användbarhet till exempel på grund av placering. Vi anser att tillgänglighet och användbarhet behöver säkerställas om en byggnad flyttas.

Vänliga hälsningar

Ingrid Burman
Ordförande
Handikappförbunden

Bilaga 1 Synpunkter från Astma- och allergiförbundet

Förlängd tid för tidsbegränsade bygglov: Vi förordar alternativ a) där tillfälligt bygglov kan medges på högst tio år eftersom vi menar att det finns en risk att tillfälliga "moduler" eller baracker annars blir permanenta. Det är inte önskvärt då modulerna kan ha en lägre kvalitet som kan medföra t ex risk för fukt- och mögelskador som i sin tur är en riskfaktor för astma och annan överkänslighet. Det är negativt både för barn och vuxna. Idag har ca 30% av 12-åringarna någon form av allergi och läkardiagnosticerad astma och allergisjukdom bland barn och unga ökar. Erfarenheter finns från tidigare av att moduler för skolverksamhet permanentats och att det gått ut över inomhusmiljön. Vi föredrar att det byggs permanenta bostäder istället för tillfälliga sådana eftersom kvaliteten riskerar bli sämre. 15 år är för lång tid att få bygglov till för tillfälliga bostäder. Dessutom kan förlängd tid för tillfälliga tidsbegränsade bygglov medföra att avsteg görs när det gäller tomtkravet som innebär att tillräckligt stor friyta ska finnas för lek och utevistelse, något som kan medföra negativa konsekvenser för barn.

Skydd med hänsyn till hygien, hälsa och miljön – luft (BBR 6:2): Det är viktigt att säkerställa luftkvaliteten i små lägenheter genom öppningsbart fönster eller möjlighet till forcerad ventilation vid matlagning och duschning (inte bara beakta krav på minsta luftflöde 0,35 l/sxm² vid projektering). Det är viktigt att tydliggöra i BBR vilka ventilationskrav som gäller för små lägenheter (högst 35 m²).

Skydd med hänsyn till hygien, hälsa och miljön – fukt (6:5): Vi anser att vädringsmöjlighet måste säkerställas och att ventilationen inte ska kunna reduceras när personer vistas i studentbostäderna (särskilt viktigt för personer med astma mm). I små lägenheter får fukttillskott större betydelse eftersom luftvolymen är mindre vilket gör att det kan krävas mer luftutbyte i en liten bostad än i en stor. Ventilationen bör ha ett grundflöde som är anpassat till den lilla lägenheten och möjligheten till forcering av flödet vid matlagning och duschning är viktig. Vi anser att kraven ska behållas och stärkas i riktigt små lägenheter.